

posebno v takih krajih Česke dežele, ki so blizu gor in potem v nekdanjem Tešinskem okraji Šlezije. Zrno hvalijo večidel, posebno v mnogih krajih dolnje Avstrije in Česke, vendar tudi lahkega in puhlega ni malo. — Za rž je v srednjih deželah razun edine Kranjske prav dobra letina. — Ječmen obeta enako dobro letino kakor ozimina; v dolnji Avstriji in na Kranjskem je dobro srednja. — Oves je v severnih deželah dobro obrodil, v dolnji Avstriji pa je na mestih le za silo dozorel. Na Koroškem in Kranjskem pričakujejo le srednje letine. — Sočivje je v južnih in srednjih deželah po suši mnogo škode trpelo; v severnih pa dobro dorastlo. — Tudi dosti prosa je v Dalmaciji po suši konec vzelo. — Koruza je lepa v Bukovini, na Štajarskem, Gorenjskem, severnem Tirolskem in Predarelskem, drugod pa ji je suša zelo škodila. — Jara ajda je v Galiciji in Bukovini na mestih lepa, na mestih srednja; pozna ajda se je na Štajarskem, Koroškem in severnem Tirolskem lepo vzdignola, na Kranjskem in južnem Tirolskem jo je suša zadrževala. — Ogrščica, lan in konoplja so lepe v Galiciji in Bukovini. — Hmel bo povsodi sreden. — Krompir je večidel lep. Da gnjije, tožijo le na Českem, v Galiciji in na Tirolskem; v dolnji Avstriji in na Kranjskem mu škodi suša. — Pesam in zelju je večidel dežja silno treba bilo. — Pozno repo je v južnih deželah suša večidel zadušila. — Otava na deteljših in travnikih je v severnih deželah v obče, v srednjih in južnih pa večidel samo na namakanih in močvirnih travnikih lepa, suhi travniki pri gorah in tudi mnoga deteljišča se vidijo kakor bi celó usahnila. — Dolga vročina je vinski trti sicer posebno ugajala, v južnih deželah pa, kakor tudi na Kranjskem, je suša uže začela škodljiva biti, ker jagode drobne ostajajo in se mnogo grozdja, v Dalmaciji tudi listje, osiplje. Drugače pa še vedno smemo upati, da bo v dolnji Avstriji in na Štajarskem prav dobra, v južnih deželah, kakor tudi na Predarelskem in Kranjskem najmanj dobro srednja beratev. — Sadja bo na Českem, Moravskem, Štajarskem in Predarelskem večinoma dosti; v drugih deželah bo le malokaj.

Kmetijski stroji v Rumuniji.

Kakor sem uže v enem svojih prejšnjih dopisov omenil, opravljajo se v Rumuniji poljska dela največ s stroji (mašinami). V prvi vrsti imam navajati parni stroj, katerega moč se povsod in kolikor mogoče uporablja. A ne samo na velicah posestvih, temveč tudi v kmečkih občinah najdeš vsaj eno lokomobilo. Ta jim pomaga ne samo pri mlačvi žita in robkanji koruze, ampak tudi pri oranji, pri setvi in družih opravilih na polji. Iz tega se uže razvidi, da v Rumuniji veči posestniki uporabljajo tudi mnogo družih strojev, kakoršnih pri nas na Kranjskem — zbog presilno razkosanih zemljišč in bornega našega velicega posestva — še videti ni. Skoraj v splošni rabi so sledeči stroji: mlatilnice, sušilnice za turšico, sejalnice, in sicer na široko in v vrstah sejoče, itd. V najnovejšem času začno tudi stroje za čiščenje žita uvažati v deželo.

Da zaznamujem značaj naših kmetijskih strojev v kratkih besedah, reči bi moral, da se rabijo vsi stroji, ki so potrebni za obdelovanje in pridelovanje velike množine, da se pa v Rumuniji ne poznajo oni, ki merijo na zboljšanje pridelanega blaga ali ki so namenjeni finejšim delom.

Skoraj nepotrebna je opomba, da nam vsi ti stroji prihajajo iz inostranskega, največ iz Angleškega.

Stroji bi bili še v splošnejši rabi, če bi pomanj-

kanje spretnih rokodelcev tudi tukaj, kakor povsodi, ne stavilo zaprék. Ako se polomi kak imenitnejši del, ki ga naši mašinsti popraviti ne morejo, mora ves dragi stroj v shrambo za staro železje.

Kmetje orjejo s plugi po Zugmayerjevi sistemi; le v podonavskih pokrajinah rijó z lesenimi orali v plodoviti, humozni, mastni zemlji.

Parni stroji se kurijo s slamo, katere itak na druge načine porabiti ne znajo. Če je kmetje ne potrebujejo za streho, jo spomladi v velicah kupih na polji požgó.

Da so stroji pri nas neobhodno potrebni, se razvidi iz tega, da nekatere mošije pridelujejo do 30.000 mernikov pšenice in ječmena, in poleg tega še družih 30.000 mernikov turšice.

Prebravši to se nikdo ne bode čudil, ako čuje, da pri nas nekateri zakupniki (zajemniki) plačujejo do 10.000 napoleonov (93.000 gold.) in še več samo letnega najéma. Kdor bi pa mislil, da so taka neizmerna in plodovita zemljišča dobro obdelana, bi se zelo varal. Malomarnost in lenoba ste nesreči Rumunije.

Vsi stroji stojé noč in dan, pozimi in poleti na prostem. Zato so pa lokomobile tudi kmalu tako zanemarjene, da radovedni tujec beži kolikor mogoče hitro iz nevarnega sosedstva.

Slatina meseca avgusta 1881.

J. Schollmayer.

Šolske stvari.

Letošnja šolska letina.

„Jahresbericht der Staats-Oberrealschule in Laibach“ prinaša na čelu nadaljevanje in konec uže v lanskem programu pričetega spisa prof. Binderjevega: „Die Bergwerke im römischen Staatshaushalte“. — Učilo je na tem zavodu z vodjo gosp. dr. Mrhalom vred 13 profesorjev, 1 suplent in 3 učiteljski kandidatje. — Učencev je bilo koncem šolskega leta 221, tedaj 18 manj ko lani. Po materinščini jih je bilo Slovencev 91, Nemcev 101 (?), Srbo Hrvatje 3, Čeha 2, Lahov 23 in 1 Francoz. Kranjcev je bilo 135, izmed teh 72 Ljubljancev. — Slovenščina je bila nepogojno obligatna za take učence, katere so stariši kot Slovence vpisali, in relativno obligatna za take učence treh viših razredov, ki niso obiskavali francoščine. Razun tega pričel se je za letos na realki kurz, v katerem je podučeval prof. Levec neslovence v slovenščini. Ta kurz obstoji iz treh letnikov, katerih vsak ima tri ure na teden. Letos bil je le prvi letnik odprt, katerega je obiskovalo 18 učencev. — Z realko je združena tudi obrtniška napredovalna šola, v kateri so podučevali profesorji realniki 152 učencev v različnih obrtniških strokah.

J.

Zgodovinske stvari.

Žumberški okraj in Marijindolska občina

v razmeri z deželo Kranjsko.

Z ozirom na to, da se je ravnokar vojna Krajina (vojaška Granica) s Hrvatskim kraljevstvom združila, je nastopil pravi čas, o Žumberku in Marijinem dolu v razmeri s Kranjsko spregovoriti nekliko besedi.

Ob času, ko je bilo pokrajenje (Provincialisirung) vojne Krajine sklenjeno, bila sta Žumberški okraj in